

7. Ланков А.В. К истории развития передовых идей в русской методике математики / А.В. Ланков – М.: Учпедгиз, 1951. – 149 с.

8. Лебединцев К. Ф. Введение в современную методику математики / К.Ф. Лебединцев – К.: Госиздат Украины, 1925. – 95 с.

9. Математика в афоризмах, цитатах і висловлюваннях / Уклалач Н.О. Вірченко. – К.: Вища школа, 1974. – 272 с.

Олена УСЕНКО

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ МЕТОДІВ СТИЛІЗАЦІЇ ТА ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ ОСНОВ КОМПОЗИЦІЇ

При вивченні основ композиції важливе місце займають практичні роботи студентів. Під час виконання практичних завдань студенти вчаться аналізувати, порівнювати, пробувати, творити, а також опановують різні техніки, методи та прийоми створення композиції. Одними з найбільш складних та творчих методів проектування визначають методи стилізації та трансформації існуючих об'єктів та творів мистецтва. Головне дотримувати основних правил та проявляти свій творчий потенціал.

Стилізація – це навмисна імітація формальних ознак і образної системи твору в новому, незвичному для нього художньому контексті. В композиції під стилізацією розуміють декоративне узагальнення зображуваних фігур і предметів за допомогою ряду прийомів, спрощення малюнка і форми, об'ємних і колірних співвідношень. У декоративному мистецтві стилізацію використовують як закономірний метод ритмічної організації цілого; найбільш характерна стилізація для орнаменту, в якому завдяки їй об'єкт зображення стає мотивом візерунка. У станкове мистецтво стилізація вносить риси підвищеної декоративності [1].

В цілому, стилізація – це жанрове наслідування чогось, спроба представити предмети або фігури в умовно-спрощеній формі. Досягається стилізація спрощенням і узагальненням зовнішньої форми відповідно зміною меж, зміною абрису, перетворенням обсягу в плоскісно-декоративну форму з виразним силуетом.

Можлива також інтерпретація вихідної форми, тобто навмисне, свідоме перекручування форм. Таку стилізацію можна назвати цілісною і локалізувати її на рівні творчого методу. Для успішного застосування подібного методу необхідно чітко усвідомлювати відмінності в принципах і закономірностях формоутворення зразка, що підлягає стилізації та стилізованій композиції. У разі відсутності такої дистанції замість стилізації виникає реплікація – повторення оригіналу з невеликими змінами в деталях. Реплікація відрізняється від копіювання та являє собою знижений рівень композиційного мислення в порівнянні з більш творчим методом інтерполяції, тобто прямим використанням технічних прийомів під впливом вимог часу [2].

Перераховані способи створення художнього образу засновані на ретроспективному мисленні. У межах навчального завдання по стилізації важлива не колірна гамма як джерело художньої образності того чи іншого твору, а використання гармонії витягнутого колірного ладу.

Будь-яка стилізація передбачає залучення особистісних якостей дизайнера – власну майстерність, технічний навик, академічний вишкіл, знання історії мистецтва, творчість. Тому стилізована композиція відображає риси так званого «почерку» дизайнера.

В мистецтві кінця XIX – початку XX ст. поширення отримав прийом трансформації форми. В першу чергу це стосується таких напрямків, як фовізм, кубізм, експресіонізм, футуризм, сюрреалізм та ін. Механічні форми багатьох творів з'явилися під впливом науково-технічної революції, з одного боку, і розвитку різних напрямків в мистецтві – з іншого.

Трансформація – це зміна форми елементів композиції в необхідну сторону: округлення, витягування, збільшення або зменшення в розмірі окремих частин, підкреслення незграбності і т. п. Особливе значення для додання виразності художнього образу мають пропорції. Пропорційне співвідношення частин з цілим дає різні варіації його трактування. Метод трансформації є рушійним підходом, він краще розкриває творчий потенціал дизайнера. В його рамках ставиться акцент на усвідомлення студентом своїх можливостей і, відповідно до цього, розвиток і переосмислення важливості кольору: площа сприйняття кольору в контексті використання готової кольорової гами; сприйняття гармонізованої гами в залежності від переважання того чи іншого кольору [3].

На заняттях з композиції студенти виконують практичне завдання зі стилізації та трансформації, що містить покроковий ступінчастий характер. Стратегічною метою даного завдання є формування достатньо високого рівня відтворення колориту запропонованих творів живопису.

Процес «перетворення» натурального зображення картини може бути здійснений в кілька стадій, і кожна стадія може використовуватися як самостійна композиція в залежності від завдань, що стоять перед дизайнером. У загальній схемі цей процес можна представити так: сама картина → стилізоване геометричне узагальнення картини → трансформування отриманої стилізації у власну композицію.

Для кожної стадії характерні певні прийоми графічного ескізування. Студенти повинні навчитися перетворювати натуру на будь-який із стадій процесу, практично застосовувати прийоми стилізації та трансформації, розрізняти і інтерпретувати надзвичайно тонкі відтінки кольору, розглядати колір незалежно від предметних зв'язків (рис. 1).

Рис. 1. Приклади студентських робіт зі стилізації та трансформації

На першому етапі стилізації студенту необхідно знайти композиційне розміщення зображень на робочій площині аркуша паперу, передати характерні форми і їх пропорції, а також лінійно-тонові поєднання, досягти цілісності і виразності у відображенні заданої картини. Однією з важливих особливостей стилізованих зображень даного завдання є відсутність перспективного зменшення, що дозволяє виявити ритмічну організацію кольору. У площинних зображеннях існують свої композиційні особливості, засновані на відсутності перспективного зменшення. Тому колірні плями, лінії не руйнують площину, а підкреслюють її шляхом відносної композиційної рівноваги. Для створення площинних стилізованих зображень доцільно застосування такого графічного прийому, як пляма. Плями не повинні мати внутрішні фонові модуляції, розмивати площину, колір повинен рівно лежати на площині.

Стилізація проводиться на основі загальної композиційної схеми картини. Спочатку визначається розмір і форма композиційної плями на площині, що декорується,

а також на центральних елементах композиції, розробляється загальна структура розташування елементів на площині. Далі ведеться детальна розробка елементів композиції. При збереженні загальної структури композиції допускається свобода у вирішенні окремих центральних і додаткових елементів (риси оригіналу, імітовані в стилізованому творі, гіпертрофуються і отримують узагальнене тлумачення).

Стилізована композиція, виконана з будь-якого зразка і повторює до найдрібніших подробиць колірну гамму оригіналу, що відповідає вимогам колористичної культури.

На основі стилізованої композиції створюються власні композиції, які можуть не враховувати авторський стиль художника. Гармонія колірної гами відомих живописних творів використовується в цілях найбільш повного і всебічного пізнання естетичної цінності колористичних поєднань і допомагає створенню нових гармонійних поєднань.

На другому етапі трансформації студенти повинні знайти композиційне рішення (вибір величини зображення елементів); вміло ввести фон (якщо цього вимагає задум), який допоможе виразно показати кожен колір скопійованої гами в гармонійній єдності. Студент повинен проаналізувати і показати на практиці знання лінійно-конструктивного зображення пластики форм. Зображення, зазвичай, буває багатозначним за формальними характеристиками і допускає не одну інтерпретацію.

Процес трансформації ділиться на два підетапи. На першому підетапі виконується графічна замальовка композиції. Другий підетап передбачає безпосередню роботу з кольором. У процесі трансформації досягнення змін сприйняття однієї і тієї ж гами кольорів відбувається як за рахунок пластичної зміни композиції, так і за рахунок кількісної зміни співвідношення площ того чи іншого кольору даної гами. Виконуючи дане завдання, студенти вчаться правильно використовувати готові гармонізовані кольорові гами. Це важливий етап, на якому відбувається глибоке відчуття естетики кольору. Одночасно з цим відчуття і реакції на зміну кількісного співвідношення кольорів в одній і тій же гамі або підсилюють її, або руйнують, що значно ефективніше будь-яких інших методів.

Стилізація та трансформація – це пізнання і робота етапами, які роблять можливим прихід до цілісності композиції. Всі частини залишаються складовими процесу створення органічної єдності сприйняття цілого, де колір не руйнує, а посилює композицію. Створені в рамках даного завдання трансформації як лінійної форми, так і площі кольору одного щодо іншого, дозволяють зробити висновок про зміну виразності колірної гами. Оволодіння прийомами стилізації та трансформації складний багатоступеневий шлях, який повинен пройти кожен майбутній дизайнер.

Список використаної літератури

1. *Омельченко Г. В., Колосніченко М. В., Донченко С.В.* Аналіз розвитку методів дизайн-проекування. *Теорія та практика дизайну. Технічна естетика*. Вип. 8. 2015. С. 197-203.
2. *Свешников А. В.* Трансформация художественных элементов в структуре композиции // *Вестник славянских культур*. 2012. № 2. С. 92-97. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/transformatsiya-hudozhestvennyh-elementov-v-strukture-kompozitsii>.
3. *Вергунова Н. С.* Дефиниции принципов трансформации в промышленном дизайне *Вісник ХДАДМ*. 2015. № 7. С. 9-14.

Владислав ОДОКІЄНКО

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДОЛОГІЇ В. Й. ЛЕВИЦЬКОГО В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ ЗВО

Підняття обраної теми головним чином зумовлене потребою удосконалення освітнього процесу фізико-математичних факультетів ЗВО. Адже в сучасних умовах математика і вища математична освіта відіграють вагомий роль у підготовці майбутніх